

Mødet den 27de Januar.

158/87. Fra Testamentssekretorerne i Enkefru Nors's Dødsbo var der modtaget følgende Skrivelse af 23de d. M. med Bilag:

„Efterat den af det ærede Byraad i Forening med Executors forfattede Fundats for Rancelliraad Nors og Hustrus Legat har været indsendt til Indenrigsministeriet til Stadfæstelse tilligemed en lignende for Løgstørs Kommune, har Ministeriet som det behageligt vil erfares af dets i Afskrift vedlagte Skrivelse nægtet Stadfæstelse paa Fundatsen, forsaavidt den angaar et Familielegat, fordi Administrationen af et saadant ikke bør tillægges den kommunale Myndighed.

Idet Legatet som følge heraf maa imod Dpretternes Ønske og Byraadets velvillige Tilbud give Afkald paa forsaavidt at beithres af Byraadet, vil særskilt Fundats være at forfatte med Hensyn til den Halvdel af Legatkapitalen, hvis Renter tilfalde trængende i Aarhus, og det fornødne Udkast hertil skulle vi have den Ære at forelægge Byraadet.“

Bilaget er saalydende:

„I et under 22de Novbr. f. M. hertil indgivet Andragende have dHrr. anholdt om allerhøjeste Stadfæstelse paa Fundatsen for de af Rancelliraad, Profurator Otto Henrik Nors's Enkes Marie Frandsine Nors, født Møller, oprettede Legater til Fordel for hendes og hendes Mands trængende Slægtninge og for værdige trængende i Aarhus og Løgstør, der agtes bestyrede henholdsvis af Byraadet i Aarhus og Kommunalbestyrelsen i Løgstør.

I Anledning heraf skulde man tjenstligt meddele, at Ministeriet fastholder som Regel, at der ikke bør tillægges kommunale Myndigheder nogen Virksomhed med Hensyn til Administrationen af egentlige Familielegater, og at der derfor ikke vil kunne meddeles Stadfæstelse paa de hoslagt tilbagefølgende Fundatser, hvis Dispositioner overvejende er til Fordel udelukkende for Familien, medens kun en mindre Del af Legatkapitalen er bestemt til Understøttelse af almindelige trængende.

Saafernt derfor Indenrigsministeriets Stadfæstelse paa de i sidsteovnte Øjemed trufne Dispositioner ønskes, maatte særskilte Fundatser for de til værdige trængende henholdsvis i Løgstør og i Aarhus skjænkede Legatmidler hertil indsendes.

Legatstifterindens Testament følger hoslagt tilbage med Bemærkning, at der ved Sagens fornyede Indsendelse hertil maa medfølge en bekræftet Afskrift af de i samme indeholdte Dispositioner Legaterne vedrørende".

Toges til Efterretning. (Se Møderne den 15de Decbr. f. A. og herefter den 17de Maj).

^{283/87.} Til Efterretning toges en Meddelelse fra Udvalget for Skolevæsenet om, at Pastor Seidelin ved Højmessjetjenesten i Frue Kirke førstkommande Søndag agter at indsætte Overlærer Knud Christensen i hans Embede ved Borger Drengeskolen.

^{357/87.} Da Udvalget for Brolægningvæsenet i Skrivelse af 25de d. M. havde indberettet, at der nu var opnaaet Tilslutning fra samtlige Grundejere til Anlægget af den i Mødet den 1ste December f. A. omhandlede Kloak i Nørsgade, bisaldt Byraadet ovennævnte Udvalgs Indstilling om, at Kloaken maa anlægges ved Kommunens Foranstaltning, jaajuart Bejrsforholdene tillade det.

I Følge Stadsingeniørens Overslag vil Anlægget koste 620 Kr., der fordelt paa en Facadelængde af 620 Fod giver 1 Kr. pr. løbende Fod Facadelængde, som Grundejerne i Følge den af dem paatagne Forpligtelse skulle refundere Kommunen, naar Arbejdet er udført, foruden at betale 17 Kr. for hver Stikledning med tilhørende Medløbsfumme og Rist.

Forøvrigt finder Anlægget Sted paa de sædvanlige Betingelser, i Følge hvilke Ledningen kommer til at tilhøre Kommunen, ved hvis Foranstaltning den fremtidig renses og vedligeholdes.

^{389/87.} Fra Stiftamtet fremlagdes Kommunifikation af Indenrigsministeriets Skrivelse af 17de d. M., hvorved Overslaget over Havnens Indtægter og Udgifter i 1888, der ere blevet forsynet med Baategning om i Overensstemmelse med § 16 i Lov af 26de Maj 1868 at have været forelagt Ministeriet, tilbagesendes med Bemærkning om, at den i Overslaget under Udgiftspost 6 b 3 til Anskaffelse af en 10 Tons Kran ved vestre Bolværk opførte Sum af 7650 Kr. maa udgaa af Overslaget indtil de i en i Ekstraktagenpart følgende, gennem Vandbygningsdirektøren indhentet Erklæring fra Ingeniør, Kammeraad Bruhn begjærte Oplysninger og Tegning vedrørende Opførelsen af bemeldte Kran ere blevene forelagte Ministeriet og Arbejdsudførelse derefter approberet af dette. (Se Mødet den 17de Novbr. f. A.).

Toges til Efterretning og Befjendtgjørelse for Udvalget for Havnevæsenet. (Se Mødet den 8de Marts).

^{427/87.} Fra Udvalget for Markvæsenet forelægger der det sædvanlige Schema i udfyldt Stand til Oplysning om Høstens Udfald i forrige Aar, hvilket Schema man vedtog at indsende til det statistiske Bureau.

^{452/87.} Fra Aarhus tekniske Skole var der under 12te Decbr. f. A. modtaget følgende Andragende:

„Tegning er for de fleste Mennesker, der bevæge sig i Livets praktiske Forhold, et vigtigt Fag. I enhver Livsstilling er det af Betydning, at man forstaar en Tegning, og at man ved Tegning er i Stand til at udtrykke, hvad man mener. Den, som i Barnealderen ikke har tilegnet sig i alt Fald nogen Færdighed i at bruge sit Øje og sin Haand, vil have Bæmselighed ved senere i Livet at tilegne sig Tegnekunstens første Elementer; og de fleste Skoler, som have Evne dertil, have ogsaa optaget Tegning som Undervisningsfag baade af Hensyn til dens praktiske Nytte og af Hensyn til dens pædagogiske Betydning.

For ingen er imidlertid Tegning af saa afgjørende Betydning som for Haandværkeren, og en Skole, hvorfra Haandværkerstanden rekruterer, bør derfor mere end nogen anden stræbe hen til at meddele sine Elever grundig Undervisning i Tegning.

Vor Haandværkerstand her i Aarhus faar sin Hovedtilgang fra Byskolerne, og det var derfor naturligt, om disse Skoler underviste i Tegning. Ganske vist er teknisk Skole den Institution, der skal tage sig af Haandværkerens Tegneundervisning, men Skolen har Bæmselighed ved at løse denne Opgave, naar den ikke understøttes af Byskolerne. For at nemlig den tekniske Skole skal gjøre sin fulde Nytte, bør Aften skolens Elever tilbringe 3 a 4 Kvartaler i Fagtegneklasserne, hvor den egentlige Fagundervisning gives, men saaledes som Forholdene nu ere, er det meget sjældent, at en Elev gaar til Fagtegning i mere end to Kvartaler, ja en stor Del af Eleverne naa aldrig saa vidt. En af Hovedaarsagerne til dette uheldige Forhold er, at det store Flertal af Skolens Elever, der jo kommer fra Byskolerne, møder uden nogenjomhelst Forkundskab, og den største Del af Tiden medgaar derfor til at bringe Eleverne gennem de forberedende Tegnefag, og mange fræmmes fra at søge Skolen ved Udsigten til at skulle tilbringe 3 a 4 Kvartaler i de forberedende Klasser. •

Det maatte derfor anses som en betydelig Binding baade for Eleverne og for Skolen, om de mødte saa vel forberedte, at i alt Fald de flinkere af dem kunde overspringe et Par Kvartaler i teknisk Skole. Men for dette kan blive muligt med det ringe Antal Timer, der kunde blive Tale om at ofre paa Tegning i Byfskolerne, er det en uafviselig Betingelse, at Undervisningen ledes efter rationelle Principper og efter en prøvet Plan, og at der paa alle Trin af Undervisningen udøves en jaghyndig Kontrol med vedkommende Lærere. Uden dette vil Tegneundervisningen i Byfskolerne være unyttig ja snarere til Skade end Gavn.

Som det maaske vil være det ærede Byraad bekendt, er Tegning indført i de fleste københavnste Kommuneskoler, og Undervisningen drives der efter et af Tegneinspektør Andersen udarbejdet System, der netop er afskaffet for saadanne Skoler, og som, skjøndt der arbejdes med et lille Antal Timer, har givet saa gode Resultater, at det tekniske Selskabs Skole kan tillade de flinkere Elever, som møde med et Bevis fra Tegneinspektøren, at overspringe den elementære Frihaandstegning.

Hvad den økonomiske Side af Sagen angaar, kan denne næppe lægge alvorlige Hindringer i Vejen for Sagens Gjennemførelse. Regner man nemlig, at der indføres Tegning i Byfskolernes ældste Klasser, af hvilke nordre Byfskole tæller 2 og søndre 3 Underafdelinger samt 2 Timers ugentlig Undervisning eller c. 70 Timer aarlig i hver Klasse, saas i alt 350 Timer Tegning om Aaret ved begge Skoler, en Forøgelse af Budgettet, der maa siges at være forsvindende i Forhold til de store Summer, der ofres paa Skolevæsenet.

Dernæst er Undervisningsmateriellet meget billigt og saa at sige uopslideligt, naar den i de københavnste Skoler benyttede Methode anvendes, idet Eleverne ikke komme i umiddelbar Berøring med Forbillederne.

For der tages nogen Bestemmelse om den her fremsatte Tanke's Gjennemførelse, vilde det formentlig være praktisk at anfille et Forsøg f. Ex. med en Klasse i hver af Byfskolerne, og man kunde da efter Udfaldet heraf overveje det videre fornødne i Sagen.

I Henhold til det ovenfor udviklede tillader Bestyrelsen for den tekniske Skole sig at fremsætte følgende Forslag til det ærede Byraads Overvejelse.

Som indledende Skridt til en eventuel Indførelse af Tegneundervisning i Byfskolerne foreslaas oprettet ved hver af disse Skoler en Forsøgsklasse med 2 à 4 Timers ugentlig Undervisning i Frihaandstegning under Ledelse af en af den tekniske Skoles Lærere og under Forstanderens Tilhyn. Forsøget omfatter i hver Skole et Kursus af 70 à 80 Timer, og de med Forsøget forbundne Udgifter afholdes af Byen“.

Over dette Andragende havde Skolekommissionen og Udvalget for Skolevæsenet under 19de d. M. udtalt sig saaledes:

1. „I Anledning af vedlagte Andragende, der er blevet drøftet i et Skolekommissionsmøde den 17de d. M., skal man tillade sig at fremkomme med følgende Udtalelser: Tanken om at indføre Tegning som Fag i Byfskolerne er ingenlunde ny. Man har tilfulde indset den store Betydning, det vilde have for de Dreng i Friskolen, der efter Konfirmationen skulle i Haandværksslære, allerede i Skolen at have gennemgaaet et forberedende Kursus i Tegning, men Vanskeligheden har ligget i at skaffe Plads til Faget indenfor de ordinære 24 ugentlige Timer, som udgjøre de ældste Klasfers Undervisningstid. Denne Vanskelighed er fremdeles tilstede, idet man ikke tror at kunne formindske det Timeantal, der er tillagt de befalede Undervisningsfag. Derimod vil man varmt anbefale, at der gøres et Forsøg paa den Maade, at Tegneundervisningen lægges udenfor den ordinære Undervisningstid, og saaledes, at der af de 2 Drenge-Byfskolars ældste Klasfer (af hvilke Nordre Byfskole for Tiden har 2, Søndre Byfskole 3) dannes 1 Klasse i hver Skole af de Dreng, der frivillig melde sig til Deltagelse, og som af Skolen anses for at kunne drage Nytte deraf, at der gives hver af disse Klasfer 2 ugentlige Tegnetimer, og saafremt det ærede Byraad samtykker i at afholde Udgiften derved, at Begyndelsen da gøres fra 1ste Maj, da et nyt Undervisningsaar begynder. Det System der tænkes indført — Tegneinspektør Andersen — benyttes i de kjobenhavnske Skoler og har givet særdeles gode Resultater, men da Skolernes Lærere ere udfjendte dermed, er man enig med Bestyrelsen for teknisk Skole i, at Undervisningen foreløbig overdrages en Lærer fra denne Skole, som i Kjobenhavn har sat sig ind i Systemet“.

2. „Udvalget for Skolevæsenet vil i et og alt slutte sig til ovenstaaende Forslag fra Skolekommissionen og skal kun tilføje

nogle Bemærkninger om de Udgifter for Kommunen, som Forslagets Vedtagelse vil foranledige. 2 Timer ugentlig i 1 Klasse vil for hele Aaret blive c. 75 Timer, altsaa 150 Timer for begge Klasser; Honoraret maa sættes til 1 Kr. pr. Time, altsaa i alt til 150 Kr. om Aaret. Hertil kommer en Udgift en Gang for alle til Fortegninger, c. 80 Kr. til hver Skole, men om denne maa det bemærkes, at naar Fortegningerne ere afstaaede, ville de kunne bevares uskadede i en meget lang Arrække, da de efter det System, der tænkes anvendt, under Undervisningen op-hænges paa den store Skoletavle og ikke blive berørte af Eleverne. Hermed være Sagen paa bedste Maade anbefalet til det ærede Byraads Velvillie".

Det fremkomne Andragende blev bevilget i Overensstemmelse med Udvalgets foranstaaende Indstilling.

^{463/87.} Efter et derom fra Grundejerne i Amaliegade modtaget Andragende, der er anbefalet af Udvalget for Brolægningssvæsenet, vedtog Byraadet ved Kommunens Foranstaltning at lade en Afvaskledning nedlægge i denne Gade, imod at Grundejerne, naar Arbejdet er udført, godtgjøre Kæmnerkasse de dertil medgaaende Udgifter, der af Stadsingeniøren ere beregnede til 270 Kr., eller efter Længden af de samlede Facader 321 Fod til 84 Rre pr. Fod Facade, foruden 18 Kr. for hver Stikledning med tilhørende Kumme og Rist.

Forøvrigt finder Anlægget Sted paa de sædvanlige Villaaer, i Følge hvilke Vedningen kommer til at tilhøre Kommunen, der fremtidig renser og vedligeholder den.

^{6/88.} Efter derom fra Arbejdernes Sygeforsening modtaget Andragende og derover indhentet Erklæring fra Udvalget for Skatterestancer bifaldt Byraadet, at der af den til Forsening paa Konto XVIII. 13 i Overslaget for 1887 bevilgede Understøttelse maa udbetales den 560 Kr., der efter et Tilskud af 4 Kr. pr. Medlem svarer til et Personantal af 140, der ikke i den aarlige Skatteligning ere ansatte til en Indtægt af 1000 Kr. eller derover.

^{21/88.} Efter Indstilling af Udvalget for Skolevæsenet fritoges Lærer Chr. Peteresen ved Søndre Byfskole af Helbredshensyn for i et Tidsrum af 2 Maanedes at udføre den ham paahvilede Eftermiddagsundervisning (18 Timer ugentlig), til hvis Besørgelse der i den Tid man antages en lønnet Vikar.

^{22/88.} Aarhus Skolekommission har under 18de d. M. tilfrevet Udvalget for Skolevæsenet saaledes:

„I Søndre Drengeskole har der siden 1ste November 1887 været 2 Klasser i Hovedskolen, hvis Undervisning er blevet besørget af en Timelærer, og da der altsaa efter de sædvanlige Regler bør oprettes et fast Lærerembede, vil man anmode Udvalget om at udvirke Tilladelse til Oprettelsen af et saadant, helst saaledes, at det kan besættes til 1ste April d. A., idet Timelærer Skovby, der nu læser i de 2 nævnte Klasser, til den Tid maa forlade Skolen for at aftjene sin Værnepligt.

I Søndre Pigeskole har der siden 1ste Maj 1887 været 4 Klasser, hvis Undervisning varetages af 2 Timelærerinder, hvorfor man ligeledes vil anmode Udvalget om her at udvirke Oprettelsen af 2 nye faste Embeder. Da denne Skole nu har naaet en betydelig Størrelse, idet den har 25 Klasser med 808 Elever, vil man anse det for at være i Skolens Lær, at det ene nye Embede bliver for en Lærer. Hvorvel man efter de gjorte Erfaringer fremdeles maa holde paa, at Undervisningen i Pigeskoler hovedsagelig besørges ved Lærerinder, har det dog sine store Ulemper, naar mandlig Lærerkraft ganske mangler eller i en saa stor Skole som denne kun repræsenteres alene af Overlæreren. Det er navnlig Disiplinen, der vil støttes af en Lærer, der som Regel vil kunne haandhæve denne med større Kraft baade i Skolen og paa Legepladsen, ligesom ogsaa den almindelige Tilhøjelighed, navnlig Pigebørn have til i Klassen at tale for sagte, ikke tilstrækkelig kan modarbejdes, hvor Undervisningen ene besørges af Lærerinder, hvis Organ i Reglen er svagere end Lærernes. Af disse Grunde vil man altsaa foreslaa, at der i Søndre Pigeskole oprettes et Lærer- og et Lærerindeembede, helst saaledes, at begge kunne besættes til det nye Skoleaars Begyndelse, 1ste Maj“.

I Henhold hertil havde Udvalget for Skolevæsenet under j. D. tilfrevet Byraadet saaledes:

„Idet Udvalget slutter sig til ovenstaaende Indstilling, vil det altsaa anmode det ærede Byraad om at ansøge Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet om Tilladelse til Oprettelsen af 2 nye faste Lærer- og 1 Lærerindeembede ved Kommunens Skolevæsen, og saafremt dette bifaldes af Byraadet, at det da vil anmode Skoledirektionen for Aarhus Kjøbstad og Hasle Herred om „under Forventning af Ministeriets Approbation“ at opslaa vakant:

2 Lærerembeder ved Kommunens Skolevæsen, det ene at besætte til 1ste April, det andet til 1ste Maj og med følgende Indtægter: 200 Kr. i Pengeløn, 50 Tdr. Byg efter Kapitelstart, 150 Kr. i Huslejegodtgjørelse, 2 Favne Brænde og Andel i Skolepenge (c. 100 Kr.), samt

1 Lærerindeembede at besætte til 1ste Maj med Indtægter: 100 Kr. i Pengeløn, 33 $\frac{1}{3}$ Td. Byg efter Kapitelstart, 150 Kr. i Huslejegodtgjørelse, 2 Favne Brænde og Andel i Skolepenge (c. 100 Kr.).“.

Byraadet vedtog Udvalgets Indstilling. (Se Mødet den 8de Marts).

^{23/88}. Efter Forslag af det i forrige Møde nedsatte Udvalg besattes de staaende Udvalg, Kommissioner m. m., saaledes som det er angivet i den foran for disse Forhandlinger meddelte Liste, idet det derhos vedtoges at forandre Bencevnefsen Billedgalleriet til Museets Kunstsamlinger.

De etaarige og midlertidige Udvalg besattes derhos som følger:

1-aarige Udvalg.

1. Medlem af Bestyrelsen for Landstingsvalg.
Borgmesteren.

2. Til at forestaa de kommunale Valg.
Borgmesteren, Speyer, Drum.

3. Til at affatte Listerne til Rigsdagsvalg og kommunale Valg.
Borgmesteren, Speyer, Mørk, Drum.

4. Redaktionen af Byraadets Forhandlinger.
Borgmesteren, Jønger.

5. Til at tiltræde Kasseudvalget som Budgetudvalg.
Mørk og N. Langballe.

6. Til at gjøre Forslag til Botum til Kapitelstarten.
Mønsted.

7. Til Revisionen af Skatterestancelister.
N. Langballe, Møden, Halling.

8. Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse.
Speyer, Meyer, Tage Hansen.

9. Til at gennemgaa Repartitionen paa Amtets Kjøbstæder.
Speyer, N. Langballe.

10. Til at afgive Erklæring over Andragender om Indfødsret, Myndighed, Forening af Borgerkab m. m.
N. Langballe, Halling, Svendsen.
11. Til at gjøre Forslag om Bedligholdelsen af Byens offentlige Bygninger.
Speyer, Hald; H. P. Jensen.
12. Arkiv- og Bibliotheksudvalget.
Mørk, Jønger, Meyer.
13. Udvalget for Torvedage i Stedet for Sct. Olufs Markedet.
Mørk, Hald, Kruse.
14. Til at forberede Decisionen af Kommunens Regnskaber.
Mørk, Meden.
15. Til at gennemgaa Regnskaberne for Politikassen og Politiets Understøttelsesforening.
N. Langballe.
16. Til kritisk at gennemgaa Havnens Regnskab.
Meden, Svendsen.

Afdelingsudvalg.

1. Til at afgive Erklæring om Udkast til Love for den danske Kjøbstadsforening.
Borgmesteren, Mørk, Speyer.
2. Udvalg om Forandring i Baudafgiften.
Baudværksudvalget samt Mørk, Rasmussen, Hald, H. P. Jensen.
3. Udvalget for den indvundne Torvepladses Anvendelse.
Borgmesteren, Hald, Mørk, N. Langballe, Speyer.
4. Udvalget for Udvidelse af den nye Kirkegaard.
Borgmesteren, Hald, Mørk, Meulengracht, Speyer, Meyer.
5. Udvalget for Alderdomsforsørgelse.
Borgmesteren, Speyer, Meden.
6. Kaserne-Byggeudvalget.
Borgmesteren, Speyer, Meden.
7. Udvalget om Udførsel af Gasindlæg i Kommunens Ejendomme.
Borgmesteren, Kruse, Mørk, Mønsted.

8. Udvalg til at undersøge om Faren ved Badning fra de offentlige Badeanstalter.

Mørk, Fenger, Kamling.

9. Udvalget angaaende C. Langballe og Søns Forslag om Opførelse af et Bolkværk imellem Gasværkets og Kalkværkets Grund.

Speyer, A. Langballe, Mønsted.

10. Udvalget angaaende Danst Folkemuseums Forslag om Indføndelse af Lavsgjensstande.

Mørk, Kruse.

11. Udvalget angaaende Prostitutionsagen.

Borgmeesteren, Fenger, Meyer, Tage Hansen, Drum.

12. Udvalget angaaende Foranstaltninger til at forebygge Stank fra Aaen.

Borgmeesteren, Mørk, Speyer, Meyer, Tage Hansen.

27/88. En fra en Del Beboere af Vejen bag om Byen og Vesterbrogade fremkommen Bepværing over Fortovet fra Møllepport til Vesterbrogade og derfra til Bryggeriet „Ceres“ blev overgivet Udvalget for Brolægningsvæsenet til Erklæring. (Se Mødet den 9de Februar).

Mødet den 9de Februar.

147/87. Fra Aarhus Stiftamt forelaa Kommunikation af en Skrivelse fra Indenrigsministeriet af 30te j. M. saalydende:

„Ved behagelig Skrivelse af 30te j. M. har Hr. Amtmanden hertil indjendt et Andragende, hvori Aarhus Byraad — næst at meddele, at Toldvæsenet i Genhold til Ministeriets Resolution af 5te Juli j. A. forgjæves har afkrævet det nu opbyggede Bartslib „Bingolfs“ Kederi og Kommissionær Overliggelelsesafgift af bemeldte Skib for Tiden fra den 14de December 1886 til den 22de August j. A. — har forespurgt, om den Sagen medfulgte Skrivelse fra Aarhus Toldkammer angaaende den stedfundne Afkrævning af Afgiften kan tjene som Legitimation for, at Afgiften kan bortfalde, idet der fra Byraadets Side intet haves at erindre imod, at yderligere Skridt til Afgiftens Erlægelse frafalder.